

AUTE de 22 d'abril de 2004

Nul·litat d'actuacions: no escau quan l'organisme jurisdiccional resol la qüestió litigiosa de conformitat amb els fets al·legats i introduïts a les actuacions en la fase processal escaient.- Iura novit curia.- Congruència

Reunida la Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, sota la presidència del M.I. Sr. Jean Louis VUILLEMIN, i els magistrats M.I. Sr. Antoni BRUGUERA MANTÉ i M.I. Sr. Joan Manel ABRIL CAMPOY, ha adoptat la resolució següent:

ANTECEDENTS DE FET

I.- La representació processal del Sr. Baltasar B.C. va formular escrit de demanda, de data 14-5-1999, envers el seu fill Sr. Alfons Maria B.N. i contra la mercantil BEL AIR, S.A., en virtut de la qual demanava que es declarés la nul·litat del contracte de donació relatiu al domini útil de la parcel·la de terreny situada al carrer Major núm. 1, parcel·la 10, lot 5, del Pas de la Casa i de l'edifici "B.N.", atorgada el mes de gener de 1997 i ratificada per escriptura de 21-10-1997, per concurrència de vicis del consentiment del donant, per dol del donatari i per falta o falsedat de la causa i condemni als defenents a estar i passar per aquestes declaracions i a restituir a l'agent els béns donats, amb imposició de les costes processals pel cas d'oposar-se a la mateixa.

La representació processal del Sr. Alfons B.N. va presentar escrit, de data 31-1-2001, en virtut del qual contestava a la demanda i sol·licitava que es dictés la sentència que fos escaient en dret sense efectuar imposició de les costes processals.

La representació processal de la mercantil BEL AIR, S.A. va oposar-se a la demanda, per escrit de data 31-1-2001, i sol·licitava que es desestimés de forma íntegra la demanda i es condemni al Sr. Alfons Maria B.N. a escriptura l'objecte de la donació a favor de BEL AIR, S.A. i a que l'Honorable Comú d'Encamp porti a terme el traspàs del cens emfitèutic sobre el bé immoble objecte de la donació. I, de forma subsidiària, formulava reconvenició i considerava que si es declarava l'anul·lació, aquesta només podia afectar el fill per una tercer part indivisa de l'edifici, atès que 1/3 pertany a la Sra. A.F. i un altre terç a ambdues filles

i es condemnés al pare Sr. B. i al fill Sr. B.N. a atorgar tots els documents necessaris per obtenir les 2/3 parts de l'objecte de la donació. I més subsidiàriament, entenia que la meitat de la donació efectuada al defenent Sr. B. pertany a la seva esposa Sra. ALEMANY i es condemnés al pare i fill a atorgar tots els documents necessaris per a la consecució de l'esmentada finalitat. En tots els casos, sol·licitava també la indemnització dels danys i perjudicis i les costes que es derivin del present litigi.

II.- L'Honorable Tribunal de Batlles va dictar sentència, de data 30-6-2003, essent la seva part dispositiva la que segueix: "DECIDEIX: Que ha d'estimar i estima la demanda promoguda pel Sr. Baltasar B.C. contra el Sr. Alfons Maria B.N. i contra la societat BEL AIR, S.A., i ha de declarar i declara l'anul·lació del contracte de donació d'autes, pel que respecta al Sr. Alfons Maria B.N., restituint els béns donats al Sr. Baltasar B.C., i condemnant els demandats a pagar les costes processals causades, inclosos honoraris d'advocat i procurador, a acreditar en període d'execució de sentència".

III.- Contra l'esmentada sentència de data 30-6-2003, la defenent BEL AIR, S.A. va formular recurs d'apel·lació i, en aquest sentit, va presentar escrit de conclusions, de data 20-10-2003, en virtut del qual i pels fonaments continguts en el mateix, demanava la revocació de la sentència dictada per l'Honorable Tribunal de Batlles. La part agent i el defenent Sr. Alfons B.N. van presentar llurs escrits de contesta a les conclusions de la part apel·lant, en dates 10-11-2003 i 11-11-2003, respectivament, on sol·licitaven, per part de l'agent, la confirmació de la sentència i la imposició a la part recurrent de les costes processals, i pel defenent apel·lat que es dictés la sentència que fos ajustada a dret.

IV.- La representació processal del Sr. Baltasar BORRA CEBRINA va formular, en data 25-2-2004, incident de nul·litat contra la sentència d'aquesta Sala de data 12-2-2004.

La representació processal de la mercantil BEL AIR, S.A., per escrit de data 15-3-2004, va sol·licitar la desestimació de l'incident de nul·litat i la imposició de les costes processals a l'instant.

La representació processal del Sr. Alfons B.N., per escrit de data 15-3-2004, va demanar que es procedís per part del Tribunal a resoldre segons procedeixi en dret.

Ha actuat com a magistrat ponent el M.I. Sr. Joan Manel ABRIL CAMPOY.

FONAMENTS DE PRET

I.- La representació processal del Sr. Baltasar B.C., instant del present incident de nul·litat fonamenta el mateix en el fet que, al seu parer, la sentència d'aquesta Sala de 12-2-2004 ha vulnerat el dret fonamental a la jurisdicció (art. 10 CA), atès que basa el seu raonament fàctic i jurídic en fets no al·legats ni provats, i que no consten a les actuacions, per la qual cosa s'infringeix el principi de seguretat jurídica i congruència. Així, sustenta que la prova és l'activitat que té com a finalitat convèncer al jutjador de la certesa o falsedat dels fets al·legats i el que no resulta de les actuacions és com si no existís. I manté també que els fets han d'haver estat introduïts en el procés pels escrits de les parts, de manera que si no consten el Tribunal no pot fonamentar la seva decisió en els mateixos. Conclou, per tant, que la sentència es fonamenta en fets inexistents a les actuacions i erronis. En aquest ordre d'idees, l'instant manifesta que quan la resolució d'aquesta Sala afirma que el que va succeir fou que el donatari va acceptar una donació a favor seu i de la seva germana i, de manera coetània o posterior, va decidir, a través d'un negoci transmissiu que no consta a les actuacions, ni tampoc la seva causa onerosa o gratuïta, integrar la seva atribució en el patrimoni de la mercantil demandada, es basa en apreciacions subjectives ni al·legades ni provades.

II.- Aquesta Sala és coneixedora del deure de congruència que obliga als òrgans judicials a resoldre de conformitat amb els fets que resulten de les actuacions ("da mihi factum et dabo tibi ius"). Però no pot convenir amb les infraccions del deure de congruència, de seguretat jurídica i de vulneració del dret a la jurisdicció que li atribueix la part instant de l'incident (ex art. 10 CA). En efecte, és cert que la base fàctica sobre la qual s'ha d'aplicar el dret (i aquest correspon la seva elecció i aplicació a l'òrgan judicial, en virtut de l'axioma "iura novit curia" que justifica que l'òrgan judicial estableixi el dret aplicables segons l'objecte del procés i la causa petendi) ha de trobar-se a les actuacions, però sembla preterir la part instant de l'incident que els fets poden introduir-se en el procés bé a través de les al·legacions de les parts i, quan aquestes són enfrontades, esdevé necessari la prova per a determinar quins fets resten o no acreditats (d'aquí que només s'escaigui la prova sobre els anomenats fets controvertits) o bé poden introduir-se a les actuacions com a extrems fàctics, respecte dels quals no existeix controvèrsia entre les parts.

Des d'aquesta darrera òptica resulta que la part agent, ara instant de l'incident de nul·litat, va argumentar que la donació efectuada envers el seu fill esdevenia nul·la perquè pensava que l'objecte de l'atribució anava destinat al seu fill quan realment s'integrava en el patrimoni d'una societat mercantil. I s'afegeix, com a justificació de l'error que argumentava havia patit, que en virtut del document de data 28-1-1998 la donació es va acceptar pel seu fill com a mandatari-fiduciari de la mercantil BEL AIR, S.A. i que, per tant, va disposar de la donació a favor d'una societat mercantil andorrana. La mateixa conclusió s'extreia de l'argumentació de la part agent, des del moment que fonamentava la manca d'animus donandi del Sr. B. al haver-se realitzat l'atribució patrimonial a favor d'un tercer: la societat mercantil. I aquest fet esdevé no controvertit i acceptat per les parts litigants. Encara més, l'admissió de l'atribució patrimonial del Sr. B. envers la societat es troba admesa en l'escrit de contesta a les conclusions de la part instant, ara, d'aquest incident: **"En tot cas, la nul·litat o l'anul·labilitat de la donació es desprèn de la simple lectura del document privat atorgat el 28 de gener de 1998 entre el Sr. Alfons Maria B.N. i la societat BEL AIR, S.A. representada per la seva vice-presidenta la Sra. Maria Carme A.F., en que es reconeix de forma palmària la realitat dels fets i l'engany de que fou objecte el Sr. Baltasar B.C. en atorgar la donació, de que hauria estat beneficiària aquesta societat i no pas el seu fill Alfons Maria B...."** (segon) i **"No hi ha cap incertesa, ni cap inversemblança ni cap "burda maquinació" en els fets, dels que es desprèn sense lloc a dubtes l'engany sofert pel donador i la licitud de la seva demanda judicial, perquè s'anul·li -o es declari nul·la- una donació que volia efectuar al seu fill i que, amb l'engany provat i documentat d'aquest, hauria beneficiat a una societat mercantil"** (tercer l e).

Per tant, s'ha de concloure que l'existència de l'atribució patrimonial a favor de la mercantil BEL AIR, S.A. esdevé un fet admès per les parts litigants i sobre el qual no es planteja controvèrsia, sinó que va servir de base a la part agent, apel·lada i ara instant de l'incident, per fonamentar les causes de nul·litat de la donació en l'error, dol i manca de causa o defectes de la mateixa. D'aquí que la Sala partint d'aquest fet admès i de l'existència d'un document privat de 28-1-1998, del qual resulta que l'actuació del Sr. Alfons B. va ser com a fiduciari de la mercantil BEL AIR, S.A. en el moment d'acceptar la donació, examina el dret aplicable de conformitat amb aquests fets i analitza si concorren o no

les causes de nul·litat i anul·labilitat que la part agent atribueix a la donació del Sr. Baltasar B..

III.- En el sentit raonat en l'anterior fonament de dret, el que va fer aquesta Sala fou, una volta admesa l'existència de la donació i l'admissió d'un document on el donatari actuava com a mandatari-fiduciari en el moment d'acceptar la donació i per compte d'una societat mercantil, a la vegada que el propi agent entenia que s'havia produït l'efecte transmissiu a favor de la mercantil BEL AIR, S.A. de l'objecte de la donació que ell havia efectuat envers el seu fill, i en consonància amb aquests fets, alguns extrets de la prova practicada i altres no controvertits i, per consegüent, admesos, examinar si procedia o no anul·lar la donació del Sr. B. al seu fill. I en aquestes coordenades, es va entendre que no era possible, perquè no s'havia provat a les actuacions, que el Sr. B. hagués efectuat de forma directa una donació a la mercantil BEL AIR, S.A., atès que sense el seu consentiment en aquest sentit l'esmentada atribució patrimonial no era viable (En aquest sentit es parla de viabilitat en la sentència d'aquesta Sala i no, com pretén el recurrent, en el de nul·litat o anul·labilitat de la donació, com resulta del fonament IV). I es raonava en la resolució que ara s'impugna, que si hagués existit el seu consentiment en el sentit indicat ens haguéssim trobat amb un negoci simulat.

En segon terme, d'acord amb l'admissió per les parts litigants d'una relació de fidúcia entre la mercantil BEL AIR, S.A i el donatari; ço que implica la transmissió del domini del bé donat per a complir unes finalitats que cerquin protegir els interessos del fiduciant (modalitat de la fidúcia cum amico) o del fiduciari (fidúcia cum creditore), com és efecte propi de l'existència d'un negoci fiduciari i com, cal repetir-ho, va admetre en els seus escrits d'al·legacions la part agent, després apel·lada, i ara instant de la nul·litat, la Sala va analitzar la repercussió de l'existència d'aquesta relació fiduciària i va assenyalar dos extrems: un, que sense el consentiment del donant no es produïa la transmissió del bé donat del patrimoni del donant a la mercantil BEL AIR, S.A., per la qual cosa el que havia succeït era que el donatari, una vegada acceptava la donació, atesa la seva llibertat de disposició i una volta ingressat el bé en el seu patrimoni, era disposar d'aquest a favor de la mercantil BEL AIR, S.A. i aquesta actuació, a criteri de la Sala, no integrava cap supòsit de nul·litat per error, dol, absència o irregularitats en la causa de l'atribució gratuïta. I dos, com que la fidúcia comporta una atribució patrimonial i aquí s'admetia per les parts aquest fet i així resultava

del document privat de 28-1-1998, la transmissió patrimonial no es qüestionava sinó que esdevenia clarament admesa i, en relació a aquesta, i admesa que la mateixa era fiduciària, el que s'afirmava és que a les actuacions no constava el concret negoci transmissiu que es va emprar per a portar a terme la transmissió del bé ni la causa que li impulsava. És a dir, la Sala, admetia la transmissió del bé a favor de la societat andorrana per part del donatari, perquè era un fet exclòs de controvèrsia i, precisament, en el qual fonamentava l'agent la viabilitat de les seves pretensions anul·latòries, però desconeixia si el Sr. B. havia transmès a la societat a través d'un tipus contractual oneros (compravenda, permuta, aportació social, etc.) o gratuït (donació, etc.).

I aquesta és l'afirmació que efectua aquest Tribunal, la qual no pot ésser entesa com una asseveració relativa als fets o al substrat fàctic del litigi que s'havia de resoldre, sinó que consistia en una valoració del Tribunal quant a l'aplicació del dret i, en concret, per decidir si s'havia d'entendre que procedia o no decretar la nul·litat de la donació. I així el que es portava a terme era analitzar una sèrie de fets: existència de la donació, document on s'afirma que el donatari actua com a mandatari-fiduciari i admissió de l'atribució patrimonial a BEL AIR, S.A., per establir que constava admès l'efecte transmissiu a favor de la societat i que aquesta disposició del bé donat no procedia del primitiu donant envers la societat sinó del donatari, qui rebuda i acceptada l'atribució al seu favor l'efectuava en virtut d'un negoci fiduciari (que per definició suposa transmetre el domini amb finalitats de gestió o de garantia) envers la societat (fet admès per les parts), però sense que a les actuacions existís el concret negoci i, per tant, la causa que impulsava aquest; ço que esdevenia irrellevant en aquest litigi, tota vegada que el que importava era l'efecte transmissiu i les conseqüències d'aquest respecte de la intenció del donant (el que s'examinava amb detall en el fonament de dret V).

IV.- Les consideracions anteriors justifiquen, a criteri d'aquesta Sala el refús de l'incident de nul·litat interposat, perquè s'ha resol per part del Tribunal de conformitat amb els fets al·legats i introduïts a les actuacions i han estat objecte de resposta, fonamentada i motivada, les al·legacions de les parts sobre l'objecte del litigi i en consonància amb la causa petendi, i s'ha aplicat el dret que, segons els fets esmentats, el Tribunal ha considerat que esdevenien aplicables al cas. Per consegüent, no s'ha vulnerat ni el principi de congruència ni el de seguretat jurídica, sense que es pugui entendre conculcat el dret a la jurisdicció contingut a l'article 10

de la Carta Magna, tota vegada que tampoc limita les possibilitats de defensa de les pretensions de les parts litigants.

El rebuig d'aquest incident de nul·litat es tradueix en la imposició de les costes processals a la part instant del mateix.

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas.-

La Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

DECIDEIX

DESESTIMAR la pretensió d'anul·lació de la sentència ferma, dictada per aquesta Sala el dia 12-2-2004, i condemnar a la part instant del present incident de nul·litat d'actuacions al pagament de la totalitat de les costes que ha generat.

Així per aquesta nostra resolució, de la qual en serà tramés testimoni a l'Hble. President de la Batllia, per al seu coneixement i als efectes escaients, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-